

УДК 007 : 070 : 422

ПЕРСПЕКТИВИ НОВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В УКРАЇНІ Полемічні нотатки

ВАСИЛЕНКО Микита,

д. філол. н., проф.,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут журналістики, вул. Юрія Ілленка, 36/1, м. Київ, 04119, Україна, e-mail: nik-kim@ukr.net

Завдання наукової роботи – дослідити проблему поширення методів нової журналістики в Україні. Визначено, що репортерство у вітчизняних ЗМІ розвивається повільно, суто репортерські матеріали є рідкістю. Проаналізовано причини цього явища, запропоновано можливі шляхи оптимізації ситуації. Окреслено можливості опанування вітчизняними репортерами основ нової журналістики. Акцентовано на необхідності вивчення теоретичної та практичної спадщини Тома Вулфа – американського репортера, теоретика нової журналістики. На конкретних прикладах діяльності вітчизняних друкованих та інтернет-видань продемонстровано перші спроби застосування прийомів нової журналістики у вітчизняних ЗМІ.

Ключові слова: нова журналістика, репортер, белетристика, Том Вулф.

PERSPECTIVES OF NEW JOURNALISM IN UKRAINE. Polemical Notes

The purpose of this academic work is to investigate the dissemination of the methods of new journalism in Ukraine. It has been determined that reporting is developing slowly in the national media, while reporting materials per se are rare. We have analyzed the causes of this phenomenon and suggest some possible ways of optimizing such situation. We have outlined the possibilities of mastering the basics of new journalism by domestic reporters. Emphasis is placed on the need to study both theoretical and practical legacy of Tom Wolfe, an American reporter and theorist of new journalism. The initial attempts to apply the techniques of new journalism in the national media have been demonstrated by specific examples of national print and online publications.

Key words: new journalism, reporter, fiction, Tom Wolfe.

Вступ. Актуальність проблеми зумовлена тим фактом, що нова журналістика, де-факто і, до слова, де-юре започаткована Томом Вулфом в Америці більше ніж півсторіччя тому, розповсюдилася як метод написання журналістського твору по всьому світу [1], але до України так і не дійшла. Автор наукової розвідки має констатувати, що через незнання основних прийомів і методів нової журналістики, сучасний український журналіст, а з ним і пересічний український читач втрачають надто багато: від яскравої картинки навколишнього світу до поглиблених емоційних співпереживань із героєм журналістського твору. Головна причина того, що нова журналістика, методами і прийомами якої користуються репортери п'яти континентів, не стала надбанням українського культурного загалу, полягає в низькій кваліфікації вітчизняних репортерів, невисокому культурному рівні, незнанню іноземних мов. Про причини катастрофічного відставання підготовки репортерів в українських ЗВО, а також практичної діяльності в друкованих та інтернет-виданнях автор писав у багатьох наукових розвідках [2].

Новизна роботи полягає у творчій інтерпретації основних методів нової журналістики відповідно до українських реалій, діяльності журналістів вітчизняних ЗМІ.

Мета наукової розвідки – розв'язання проблеми доцільності введення елементів нової журналістики в теорію та практику журналістської роботи працівників вітчизняних друкованих та інтернет-видань.

© Василенко М., 2021

Завданням роботи є донесення до широкого загалу основних прийомів і методів нової журналістики з тим, щоб журналісти-практики використали їх у своїй творчій діяльності. Також автор наукового дослідження має на меті показати шляхи й методи оптимізації діяльності вітчизняних ЗМІ, йдеться про друковані та інтернет-видання в плані запровадження в них системи

Методи дослідження. Порівняльний метод допоміг при визначенні ефективності традиційних і нових методів подання матеріалу в жанрі репортажу. Метод жанрово-тематичної диференціалізації послужився при уточненні функціональних можливостей окремих жанрів у новій журналістиці; при «розпізнаванні» відповідних жанрових матеріалів. За допомогою методу узагальнення автор зробив відповідні висновки й конкретні пропозиції для науковців і практиків.

Результати й обговорення. Нова журналістика в Україні може розвиватися лише за наявності двох головних факторів: армії репортерів і певної кількості друкованих та інтернет-видань, у яких ці репортери можуть реалізувати свої творчі можливості. З абсолютною переконаністю можемо констатувати, що ні першого, ні другого в Україні немає. Частково проблему нестачі репортерів ми окреслили вище, порушували це питання неодноразово в інших авторських публікаціях.

Проблема нестачі друкованих та інтернет-видань зумовлена економічним становищем країни й розв'язана лише зусиллями журналістів-теоретиків чи практиків бути не може. Однак стагнація не продовжуватиметься вічно, це суперечить тенденціям історичного розвитку. Слід розраховувати на оптимізацію, одночасно плануючи теоретичні розробки та практичні дії. Тобто планування розвитку ЗМІ й нової журналістики має бути подібним до виховання дитини: школа, ЗВО, робочий кабінет. З одного боку, подібний підхід може здатися невинувато довгим, з іншого, за умови дотриманням необхідних вимог, є найбільш продуктивним, бо в ньому автоматично враховуються недоліки й прорахунки попередників.

Пристаюючи до вивчення реальних чи перспективних проблем нової журналістики в Україні, наведемо історичний екскурс, щоби наочно продемонструвати, що паростки нової журналістики виникли в нас досить давно. Відомий український журналістикознавець Д. Прилюк писав: «З творчої уяви і фантазії народжуються вимисли і домисли як їх конкретні вираження. Навколо їх правомірності в журналістській творчості точиться безперервна дискусія, і вона, очевидно, продовжуватиметься, бо, з одного боку, журналістика залишається вірною принципу правдивості, і будь-які вигадки дискредитуватимуть його, а з другого боку, журналістська творчість неможлива без творчої уяви і фантазії, які, як відомо, припускають відліт від точного копіювання дійсності» [3, с. 58]. Отже, проблема співвідношення міри домислу та вимислу була поставлена в українському журналістикознавстві десятки років тому. Слід акцентувати, що свою ґрунтовну працю Д. Прилюк писав у часи так званого «застоя», тобто зупинки поступального руху навіть у межах досить консервативної тоталітарної системи. Образно кажучи (*у стилі нової журналістики – М. В.*), слова Д. Прилюка були викликом реформатора, а його відома монографія – прокламацією, що її прибив М. Лютер на воротах католицького храму у Вітгенберзі.

Для порівняння наведемо абсолютно стилістично відмінну, але разуче схожу за ідеєю думку Т. Вулфа з його фундаментального видання «Нова журналістика»: «Мені відкрилися нові можливості журналістики. Мені не просто відкрилися можливості працювати в нон-фікшн за допомогою прийомів написання тексту, що ним традиційно користуються романісти й новелісти. Це теж, але дещо ще. Відкриття полягало в тому, що в журналістиці, у нехудожній прозі використовувати весь белетристичний арсенал – від звичайних діалогів до потоків свідомості – і застосовувати ці прийоми одночасно або один за іншим...щоби завести читача і примусити його замислитися. Звісно, усі ці гладіолуси не розквітли в першій же моїй статті. Я розкажую тільки про можливості, що мені відкрилися» [1, с. 29].

Отже, в обох наведених уривках йдеться, власне, про одне і те саме – використання суто художніх, белетристичних прийомів при написанні журналістських творів. Кардинальна різниця полягає в тому, що, з огляду на суспільно-політичні обставини, атмосферу вільного світу, Т. Вулф апробував свою теорію на практиці, а Д. Прилюк цього зробити не зміг. Проте теоретичні посилання і яскрава метафоричність визначень українського журналістикознавця дає підстави сподіватися, що колись бодай частина його мрій і сподівань буде втілена в життя.

І до і після часів творчої і наукової діяльності Д. Прилюка наша репортажна, чи те, що ми звикли називати «репортажна», журналістика керувалася настановами іншого українського журналістика знавця – І. Прокопенка. Його дефініція репортажу повністю відповідала вимогам часу: «Репортаж є такий літературний виклад, в якому мальовничо, в найбільш яскравих деталях і водночас стисло документально точно зображується конкретна дійсність, правдиві факти і люди безпосередньо з місця подій. До важливої характерної ознаки репортажу слід віднести створення ним зорової уваги читача про обстановку й умови даної події чи явища. Репортаж примушує нібито власними очима бачити предмет опису, немовби відчувати дотик до нього. Ця властивість даного жанру обумовлюється тим, що репортаж зображує події і явища у деталях, в окремих виразних елементах, цікавими штрихами. Він не розповідає про них, а зображує дійсність динамічною, живою картинкою» [4, с. 12–13]. Не вдаючись до аналізу емпірики минулого, констатуємо, що навіть такий репортаж сучаснику написати важко через брак літературного досвіду. Доказом цієї тези нині можуть бути роботи О. Підлуцького, Р. Радчик та ін. Як зразок традиційного підходу до визначення репортажу, наведемо цитату з посібника Р. Радчик «Журналістський фах»: «Інформаційний газетно-журнальний жанр репортаж відповідає на такі запитання: хто, що побачив і при цьому відчув, яким чином? як швидко? чому? чим усе завершилося? Він пишеться за принципом присутності п'яти відчуттів: зору, слуху, нюху, смаку, дотику... Репортаж – це оживлена інформація, новина в русі» [3, с. 210]. Таким чином, маємо взірцеве визначення репортажу саме в класичному розуміння цього поняття.

Це, зауважимо, не є особливим недоліком, враховуючи, що наукова теорія тоталітарної системи повністю базувалася на здобутках репортерства кінця XIX – початку XX ст., коли адміністративний тиск на друковані засоби масової інформації ще не проявився повною мірою. Тобто, за аналогією із філологічними науками, ми продовжуємо вивчати класичну літературу, яка в будь-якому випадку прищеплює гарний смак, почуття слова й стилю. Безперечно, воно може бути взяте за основу, проте в цьому навчальному матеріалі одним словом не згадується про нову журналістику. Коли виділяти основний напрям цього комплексного аналізу, то він полягає в тому, що репортерство як фах було практично занедбано й подавлено в тоталітарній системі, де оперативна реакція на подію була неможливою апіорі. Оперативність не передбачала час на перевірку та узгодження матеріалу, отже, була небажаною. Уже в нові часи, після 1991 р., репортерство в Україні не розвинулося через ті самі причини. Пряма цензура відійшла в минуле, натомість настав час самоцензури й редакторської правки. Діючи на потребу інвесторів, редактор друкованого, згодом друкованого з інтернет-версією, нині уже просто інтернет-видання змушений особливо критичні матеріали так само узгоджувати, як і пів століття тому. За відсутності емпірики страждає теорія, тож основи репортажу в національних університетах викладаються в традиціях минулого.

Однак основна матеріальна проблема української журналістики – брак відповідних «площ» (газет, журналів, інтернет-видань) для реалізації творчих задумів – водночас обернулася на вельми умовний, але позитив. Річ у тому, що для порівняно незначної кількості активних ЗМІ потрібна невелика кількість репортерів. Або журналістів, які прагнуть стати справжніми репортерами. Тому можна говорити

про певний жорсткий професійний відбір. Автор наукової розвідки, який має досвід приватного видавця, для щотижневика «Студентська газета», журналів «Волонтер» та «Еко» відбирав не завжди журналістів, а більше філологів, істориків, тобто осіб, схильних до образного мислення, які мають багатий асоціативний ряд. Особливо це важливо в політичній журналістиці, де спроби репортажу часто перетворюються на фантастичний твір і видавець, редактор часто змушені перевіряти журналістську інформацію про перебіг подій, настільки неймовірними видаються факти.

За А. Тойнбі, історія має тенденцію повторюватися [6, с. 640]. Як зазначає дослідник Дж. Гол, «у XVIII столітті журналісти та їх читачі сприйняли би будь-яку пропозицію дотримуватися об'єктивності лише тому, що вона є чеснотою, як цілком недоречну. Таких авторів, як Едісон, Стіл, Джонсон, Свіфт і їх менш відому братію з Граб-стріт, читали саме заради їх поглядів і думок. Об'єктивність стала витвором преси XIX століття» [7, с. 31]. В українських виданнях оперативне подання матеріалів із репортажним елементом далеко не завжди свідчить про об'єктивність і правдивість матеріалу. Емпірики для ілюстрації цієї тези більш ніж достатньо, проте будь-який приклад може стати приводом для судового позову, тому автор розвідки утримується від конкретних прикладів.

Стандартним для української інтернет-журналістики є поміркований, врівноважений, безмоційний стиль викладу, навіть коли йдеться про дещо парадоксальну ситуацію. В інтернет-виданні «Європейська правда» натрапляємо на такий текст: «Тому для України є надзвичайно важливим, наголошує Овер де Лінден, присутність прокуратури на місці злочину та фіксування доказів, наприклад, проживання представників компаній в готелях, фотографування та відеозйомка, опитування людей. «Первинні докази – початок всього», – каже адвокатка, рекомендуючи українській прокуратурі мати людину на місці в Криму, яка би збирала саме такі докази»

[8]. Репортер західної чи північноамериканської школи, який би готував цей матеріал, обов'язково обіграв би останнє посилення адвокатки щодо «мати свою людину в Криму». Швидше за все, це б породило кумедний до цинічності коментар, бо, як відомо, офіційні контакти з окупованим Кримом заборонені.

Дещо розкутіше володіють стилем письменники. Як приміром, С. Жадан: «Схоже, на нас чекає непроста зима. До відверто паскудної історії з ковідом додається ненав'язливе, але послідовне шкідництво з боку влади.

Іноді здається, що час ущільнився. І що з березня цього року ми прожили ціле життя. Не найбезтурботніше життя, слід сказати. Пам'ятаєте сум'яття й тривогу весни цього року? Як слухняно сиділи по квартирах, як мили пляшки з вином, принесені з крамниці? Як переконували інших, як сумнівалися самі. Пам'ятаєте всі ці щирі категоричні заяви про те, що я, мовляв, у ковід не вірю, мовляв, покажіть мені хоч одного справді хворого? Пам'ятаєте? Показували ви хоч одного хворого всім цим переконливим у своїх здогадках таксистам, провідникам Укрзалізниці та контролерам у громадському транспорті? Ви ж користувалися громадським транспортом увесь цей час? Таке враження, що це було в іншому житті» [9]. Але й у цьому та аналогічних випадках йдеться лише про більш широке використання емоційно забарвленої лексики, незначну кількість епітетів тощо. Ознак нової журналістики в тексті популярного письменника немає.

Одним із прикладів реалізації принципів нової журналістики вважаємо видання The New York Times, що вийшло наприкінці 2008 року у США.

Спеціальний випуск, що його безкоштовно розповсюджували волонтери на вулицях Нью-Йорка, Лос-Анджелеса та інших великих міст США, проголошував сенсаційні новини: війна в Іраку закінчилася й військові повертаються додому, Джорджа Буша віддано під суд, бо саме він спровокував конфлікт під приводом того, що в Садама Хусейна є зброя масового ураження. Найбільше приголомшував той факт, що Буш здався поліції добровільно, під впливом «свого останнього спілкування з Ісусом

Христом». Приклад свого патрона наслідувала Кондоліза Райс, яка також публічно вибачилися за людські жертви в ході цієї війни.

У газеті можна було прочитати також, що конгресмени Сполучених Штатів раптово відмінили зловісний закон про тероризм, проголосували за безплатну вищу освіту і т.д.

Захопившись подібними новинами, пересічні американці не одразу звернули увагу на той факт, що газета була датована наступним роком. Таким чином, весь випуск був суцільним вимислом журналістів і видавців: вони просто вирішили спрогнозувати, що може статися, за збігом певних обставин, у найбагатшій країні світу.

Пізніше з’ясувалося, що грандіозна містифікація є справою маловідомої досі організації The Yes Man і подібні акції для них не новина. Очевидно, організація мала поважних спонсорів, бо згодом виявилось, що в альтернативному проєкті брало участь близько тисячі професіоналів: від власне репортерів й аналітиків до проплачених розповсюджувачів друкованої продукції.

Не маючи на меті аналізувати політичні дивіденди подібної акції, наголошуємо лише на тому конкретному висновку, що більшість матеріалів у «газеті майбутніх подій» було написано в жанрах інформаційної замітки, репортажу, інтерв’ю» [10, с. 29].

Виходячи з вищенаведеної цитати, підтверджуємо тезу, згідно з якою в основі нової журналістики не лише минулого, але й майбутнього мають бути інформаційні жанри. Репортаж та інтерв’ю – як базові, звіт та замітка – як додаткові компоненти в структурі твору. Однак нова журналістика за своєю основою передбачає широке використання групи художньо-публіцистичних жанрів. Насамперед нарис, іноді – фейлетон, есею. Аналітична група жанрів використовується традиційно: для оцінки події, що трапилася; окреслення авторського ставлення до поданої інформації.

Яким може бути обсяг матеріалу, поданого за методикою нової журналістики? Питання вельми дискусійне, оскільки бракує емпірики, а зарубіжні джерела наводити недоцільно з огляду на той безперечний факт, що навіть формати друкованих видань в Україні й найближчих країнах значно відрізняються. А отже, матеріал, написаний за методикою нової журналістики, за кількістю знаків в США, Європі буде іншим, ніж матеріал, написаний і надрукований в українських медіа. Виходячи з власного видавничого досвіду, можемо стверджувати, що в середньому оптимальний для сприймання пересічним читачем матеріал має містити 5 тис. знаків. Коли йдеться про інтернет-видання, кількість знаків можна збільшувати на третину, тобто до 8 тис. Але тут слід враховувати фактор інтернет-видання, що дозволяє ілюструвати друкований текст значною кількістю світлин. Так, якщо в друкованому виданні на 5 тис. знаків припадає в середньому 1, максимум 2 світлин або 1 колаж чи малюнок, то в інтернет-виданні те саме можна проілюструвати 4–5 світлинами. Масова свідомість разуче змінюється. Коли двадцять років тому в наукових дописах ми могли стверджувати, що така кількість світлин відволікає увагу читача від друкованого тексту, то нині з такою самою переконаністю констатуємо, що значна кількість світлин, малюнків органічно сприймається читачем, який внаслідок масованого впливу електронних медіа, соціальних мереж сприймає навколишній світ більше візуально, мозаїчно, дещо хаотично. Заохотити потенційного читача саме до прочитання тексту, особливо в незвичній методиці нової журналістики, можна лише за допомогою яскравої картини. Такі реалії прагматичної роботи. Наукова праця лише констатує факти.

Нова журналістика поки що існує в Україні у вигляді історичних репортажів.

Наведемо авторську цитату з наукової розвідки, що була написана два десятиліття років тому: «Автор статті стверджує, що історичний репортаж має право на існування на рівні із, скажімо, «канонічним» репортажем-розслідуванням. Та, на відміну від останнього, історичний репортаж несе в собі відповідальність автора не стільки перед людьми, скільки перед Всевишнім, бо про «мертвих нічого, крім хорошого».

На жаль, журналіст, літератор, історик, який взявся за історичний репортаж, майже однозначно припуститься бодай однієї фактичної помилки, за що буде нести моральну відповідальність за життя і після смерті.

Подібне твердження досить емоційно сміливе для наукової статті і тому автор не береться аналізувати чужі історичні репортажі.

По-перше, тому що їх у сучасній журналістиці практично немає.

По-друге, ті, що є, потребують аналізу літературознавця, бо за архітектонікою відповідають жанру оповідання чи історичної новели. Виходячи з цих посилай, автор прискіпливо розбере власні твори, видрукувані у власному виданні» [10, с. 30]. Ми свідомо наголосили на часі написання розвідки про історичний репортаж. За двадцять років автор особисто апробував методи нової журналістики в такому поєднанні жанрів, як історичний репортаж. Абстрагуючись від жанрового визначення, підкреслимо той факт, що саме в історичному репортажі методи нової журналістики можна реалізувати якнайповніше. Тут домисел панує над вимислом вже апріорі. Метафоричність, зміна стилю викладу, суто художня характеристика персонажів – усе це наявне саме в історичному репортажі, який, у свою чергу, відрізняється від новели чи оповідання тим, що в його основу покладені реальні факти, дати, дії особистостей.

«Системному аналізу з точки зору журналістської майстерності та історичної правди підлягають два історичні репортажі: «Удар ятагана» (Волонтер. 2000. № 17.) і «Последний бой сотника Александра Омельченко» (Волонтер. 2001. № 18).

Перший момент, що його слід враховувати автору історичного (як і будь-якого іншого) репортажу, – класичний збір матеріалу. Але в нашому випадку особиста присутність на полі битви (у буквальному розумінні цього слова) не передбачається. Дія першого репортажу відбувається у 1444 році, другого – 29 січня 1918 року.

У першому варіанті автор збирав матеріал в історичній бібліотеці НАН України, фольклорно-етнографічних записках народних історичних пісень, а також скористався люб'язною допомогою працівників історичного музею битви під Варною (Болгарія).

У другому варіанті, через важливість і неоднозначність події, що описувалася (бій під станцією Крути), довелося скористатися різноманітними історичними джерелами, зокрема й сучасних дослідників, кожний з яких претендує на істину в останній інстанції.

Одразу зазначимо, що останню крапку в процесі збору фактажу поставили записки Аверксія Гончаренка, який командував військами Центральної ради й дожив до похилого віку на іншому континенті.

Отже, з огляду на цей приклад, початківцю, який взявся за невдячну працю над історичним репортажем, треба запам'ятати: «Май на руках неспростовний доказ того, що описана тобою подія таки сталася», – процитована стаття спиралася на два історичних репортажі [10, с. 31].

Лише в 2020 р. автор випустив газет загальним накладом 700 тис. примірників. Загалом за двадцять років вийшли мільйони газет і журналів. В усіх без винятку випусках були надруковані історичні репортажі, написані за методикою нової журналістики. Отже, уже з переконаністю можемо говорити про наявність солідної емпірики. Залишилося лише передати досвід молодій генерації репортерів і літераторів.

Висновки та перспективи. Нова журналістика в Україні має шанси розвинутися лише за умови, коли на неї буде суспільний читацький запит. Необхідні спільні зусилля теоретиків і практиків, щоби повідомити читачам, глядачам, слухачам про нові методи подання матеріалу, апробувати їх в друкованих та інтернет-виданнях. У процесі викладацької діяльності автор ознайомлює студентів КНУ імені Тараса Шевченка з принципами нової журналістики під час лекцій з інформаційних та аналітичних жанрів; особлива увага прийомам нової журналістики приділяється

під час читання теоретичного матеріалу та перевірки практичних на курсі «Журналістська майстерність». Цього, 2021 р., автор має змогу в межах курсів, присвячених соціокультурним феноменам, дати уявлення про нову журналістику майбутнім сценаристам і режисерам вітчизняних електронних ЗМІ. Безперечно, цього явно не досить, аби запровадити не лише нову модель подання інформації, але зробити її справді масштабною, привчивши читачів та глядачів до етики й естетики нової журналістики. Тому пропонується в межах науково-навчального процесу в провідних університетах нашої країни розповсюдити матеріали цієї статті. Згодом, зусиллями викладачів-ентузіастів кафедри періодичної преси Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка випустити методичку, оптимальніше – науково-практичний збірник, де на конкретній емпіриці аналізувалися б основні принципи подання матеріалу в новій журналістиці. Починати слід з окремих жанрів – репортажу та інтерв'ю, поступово перейшовши згодом до використання новітніх прийомів у групі художньо-публіцистичних жанрів. Цей шлях, що його творчо узагальнив Т. Вулф, уже перевірили ініціатори нової журналістики в розвинених країнах світу.

Привчивши читача до сприйняття оригінальної концепції нової журналістики, можна сміливо впроваджувати її в широкий загал. Об'єктивно: багато в чому цей процес залежить особисто від автора наукової розвідки як теоретика і практика белетристичного за стилем, емоційного за співпереживанням, інформативного за змістом методу нової журналістики як оригінального усвідомлення світу.

1. Вулф Т. Новая журналистика и Антология новой журналистики. СПб : Амфора, 2008. 574 с.

2. Василенко М. К. Про ефективність підготовки репортерів за новою програмою в Інституті журналістики. *Наукові записки Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка*. 2001. Т. 2. С. 16–24. Василенко М. К. Співвідношення наукових та художньо-естетичних підходів у аналітичному тексті. *Журналістика*. 2007. № 5 (29). С. 14–28. Василенко М. К. «... повчитися у Гомера». Полемічні нотатки щодо міри домислу і вимислу в журналістському тексті. *Наукові записки Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка*. 2009. Т. 37. С.110–114.

3. Прилюк Д. М. Теорія і практика журналістської творчості. Київ : Вища школа, 1973. 271 с.

4. Прокопенко І. В. Репортаж в газеті. Київ : КДУ ім. Т.Г. Шевченка, 1959. 158 с.

5. Радчик Р. В. Журналістський фах: інформаційні жанри : навч. посібн. Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 2015. 272 с.

6. Тойнбі Арнольд Джозеф. Філософський енциклопедичний словник. Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України, 2002. 742 с.

7. Гол Дж. Онлайн-журналістика. Київ : К.І.С., 2005. 217 с.

8. Шандра А. В обхід санкцій: як компанії з ЄС працюють у Криму та чи можливо це зупинити. Київ : «Європейська правда». URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/09/23/7128101/> (дата звернення: 23.09.2021).

9. Жадан С. Інтелектуальний локдаун. Київ : «Новое время». URL: <https://uainfo.org/blogosphere/obshestvo/1607149755-intelektualniy-nokdaun-nv.html> (дата звернення: 7.11.2020).

10. Василенко М. К. Історичний репортаж: парадокси жанру, методика підготовки і написання. *Наукові записки Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка*. 2001. Т. 3. С. 28–35.

1. Wolf, T. (2008), *New journalism and the Anthology of new journalism*, Amfora, St. Petersburg, 574 p.

2. Vasilenko, M.K (2001), «On the effectiveness of training reporters for the new program at the Institute of Journalism», *Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky KNU imeni Tarasa Shevchenka [Scientific Notes of the Institute of Journalism of Taras Shevchenko National University]*, vol. 2, p.16–24. Vasilenko, M.K. (2007), «Correlation of scientific and artistic-aesthetic approaches in the analytical text», *Zhurnalistyka [Journalism]*, no. 5 (29), p.14–28.

Vasilenko, M.K. (2009), «Learn from Homer». Controversial notes on the extent of conjecture and fiction in a journalistic text, *Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky KNU imeni Tarasa Shevchenka [Scientific notes of the Institute of Journalism of Taras Shevchenko National University]*, vol. 37, p.110–114.

3. Prilyuk, D.M. (1973), *Theory and practice of journalistic creativity*, Higher School, Kyiv, 271 p.

4. Prokopenko, I.V. (1959), Report in the newspaper, KSU named T.G. Shevchenko, Kyiv, 158 p.

5. Radchik, R.V. (2015), *Journalism specialty: information genres: textbook*, Taras Shevchenko National University, Kyiv, 272 p.

6. Toynbee, A.J. (2002), *Philosophical encyclopedic dictionary*, Hryhoriy Skovoroda Institute of Philosophy of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, 742 p.

7. Goal, J. (2005), *Online journalism*, KIS, Kyiv, 217 p.

8. Shandra, A. (2021), Bypassing sanctions: how EU companies operate in Crimea and whether it is possible to stop it, *European Truth*, Kyiv, available at: <https://www.euointegration.com.ua/articles/2021/09/23/7128101/> (accessed September 23 2021).

9. Zhadan, S. (2020), Intellectual lockdown, *Novoe Vremya*, Kyiv, available at: [Xhttps://uainfo.org/blogosphere/obshhestvo/1607149755-intelektualniy-nokdaun-nv-.html](https://uainfo.org/blogosphere/obshhestvo/1607149755-intelektualniy-nokdaun-nv-.html). (accessed November 7).

10. Vasilenko, M.K. (2001), «Historical reporting: paradoxes of the genre, methods of preparation and writing», *Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky KNU imeni Tarasa Shevchenka [Scientific Notes of the Institute of Journalism of Taras Shevchenko National University]*, Kyiv, vol. 3, p. 28–35.

UDC 007 : 070 : 422

PERSPECTIVES OF NEW JOURNALISM IN UKRAINE.

Polemical Notes

Vasilenko Mikita, D.Sc. (Philology), Professor,

Taras Shevchenko National University of Kyiv, the Institute of Journalism, 36/1, Yu. Illenko St., Kyiv, 04119, Ukraine, e-mail: nik-kim@ukr.net

ORCID – <https://orcid.org/0000-0002-8592-7029>

Introduction. The relevance of the research's topic is conditioned by the obvious fact that the new journalism, initiated by Tom Wolfe in the United States more than half a century ago, has spread around the world as a method of writing a journalistic work. But it did not reach Ukraine. The author of this study acknowledges that, due to the lack of knowledge and mastery of the basic techniques and methods of new journalism, modern Ukrainian journalists, and with them an average Ukrainian reader, lose too much: from a vivid picture of the world to deep emotional empathy with the hero of a journalistic work. The author has addressed in many other studies the reasons for such catastrophic lag in the training of reporters in Ukrainian universities, as well as during their practical work in print and online publications.

Relevance of the study. It is necessary to count on optimization and, at the same time, to plan theoretical developments and practical actions, taking into account time frames. Planning the development of a media and new journalism in particular should be similar to planning the upbringing of a child: sending him or her to school, then to university, and finally to the office. On the one hand, such an approach may seem unreasonably long.

Methodology. The main method of the study is comparative and historical-comparative. There was also an opportunity to use the method of genre-thematic differentiation, which was applied to the «recognition» of the relevant genre materials and, accordingly, their characteristics. The author has also made appropriate conclusions and logical proposals following the method of generalization.

Results. What seems to be the persistent problem of Ukrainian journalism, namely the lack of appropriate «publication spaces» (newspapers, magazines, online publications) for the implementation of creative ideas—at the same time may turn positive. A relatively small number of active media outlets require a small number of reporters. Therefore, it is possible to speak about a certain rigid professional selection.

Conclusions. New journalism in Ukraine has a chance to develop only if there is a public demand for it on behalf of readers. The joint efforts of theorists and practitioners are needed to inform readers, viewers, and listeners about new methods of presenting material. These methods need to be tested in both print and online publications. By slowly teaching the reader to appreciate the original new journalism, one can safely introduce it to the general public.

Key words: *new journalism, reporter, fiction, Tom Wolfe.*

Стаття надійшла до редакції 4.10.2021.